

Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport
T.a.v. mevrouw C. Helder, minister voor Langdurige Zorg en Sport
Postbus 20350
2500 EJ Den Haag

Datum: 27-10-2022

Kenmerk: RvV/rh/3905/22

Betreft: Zorgen over toegankelijkheid Esketamine Neusspray voor patiënten met ernstige depressie

Geachte mevrouw Helder,

Met deze gezamenlijke brief maken de Nederlandse Vereniging voor Psychiatrie (NVvP), de Depressie Vereniging en de Nederlandse ggz, hun grote zorgen kenbaar over patiënten met een therapieresistente depressie, die tot nu toe zeer beperkt tot geen toegang krijgen tot de behandeling met esketamine neusspray (sinds 1 september 2021 geregistreerd geneesmiddel). Dit is voor veel patiënten en behandelaars een onverdraaglijke situatie.

Wij vragen u met spoed de verantwoordelijke partijen erop aan te spreken dat zij er zo snel mogelijk en ten minste voor 2023 voor zorgen dat patiënten toegang krijgen tot de behandeling.

Per 1 september 2021 heeft de toenmalige Minister voor Medische Zorg het geneesmiddel esketamine neusspray (merknaam Spravato) op advies van Zorginstituut Nederland (ZIN) opgenomen in het basispakket van de zorgverzekering.¹ Het geneesmiddel esketamine neusspray heeft de zogeheten 'sluisregeling' doorlopen. Het geneesmiddel is geregistreerd voor de behandeling van volwassenen met een therapieresistente depressie. Dit nieuwe medicijn geeft een groep patiënten die onvoldoende reageerden op eerdere behandeling voor depressie hoop op herstel of op een dragelijker leven. Een eerste inschatting van het Zorginstituut Nederland is dat het om ongeveer 1.500 tot 2.000 patiënten per jaar gaat, die aan een ernstige, zogenoemde therapieresistente depressie lijden en voor deze behandeling in aanmerking komen. Ongeveer de helft van deze groep patiënten lijkt veel baat bij deze behandeling te hebben. Een dergelijk responspercentage is moeilijk te bereiken met alternatieve behandelingen. In de ervaringen tot nog toe kunnen zelfs patiënten baat hebben bij esketamine neusspray die niet reageerden op het thans gebruikelijke alternatief voor therapieresistente depressie (elektro-convulsie therapie).

¹ <https://www.zorginstituutnederland.nl/publicaties/adviezen/2020/09/30/pakketadvies-esketamine-neusspray-spravato>

Ruim een jaar na de introductie van esketamine neusspray zien patiëntvertegenwoordigers, zorgverleners en zorgaanbieders dat in 2022 slechts enkele tientallen patiënten met deze behandeling hebben kunnen starten. Wij maken ons zorgen over de toegankelijkheid van esketamine neusspray voor patiënten met therapieresistente depressie. Zorgverzekeraars zijn terughoudend met de contractering van deze behandeling. Begin 2022 waren slechts 9 zorgaanbieders gecontracteerd, medio oktober is dat aantal licht gestegen tot 13 zorgaanbieders, waarbij slechts voor kleine aantallen patiënten behandelmogelijkheden zijn.² Bovendien is de spreiding van deze zorgaanbieders ongelijk verdeeld over het land. Daarmee kan niet worden voldaan aan de zorgvraag die er ligt. Zorgverzekeraars hebben een machtigingenbeleid ingevoerd om de toestroom tot deze behandeling te reguleren. Dit machtigingenbeleid houdt in dat indien de patiënt in aanmerking komt voor de behandeling met esketamine neusspray, de zorgaanbieder vooraf toestemming voor de behandeling dient te vragen aan de zorgverzekeraar. Dit werpt een extra drempel op. Dit is zeer ongebruikelijk als het bijvoorbeeld wordt vergeleken met dure oncologische behandelingen. Als behandelaars buiten gecontracteerde zorgaanbieders een machtiging aanvragen, weten zij nauwelijks óf en wáár hun patiënt dan wel behandeld kan worden. Veelal krijgen zij na weken tot zelfs maanden een afwijzing 'omdat de zorginstelling niet gecontracteerd is'. Zelfs als een verzekeraar wel toestemming verleent, wordt de patiënt verzocht zelf via zorgbemiddeling een gecontracteerde behandellocatie te vinden. Dit sluit niet aan op de zorg die deze groep patiënten nodig heeft. Het betreft namelijk ernstig zieke, vaak wanhopige patiënten die niet in staat zijn om dit zelf te regelen.

Het is schrijnend om te moeten vernemen dat bij enkele patiënten om deze reden geen behandeling met esketamine neusspray is geprobeerd, maar in plaats daarvan een euthanasietraject is gestart. Het zou ondenkbaar zijn dat een therapie voor een oncologische aandoening even slecht beschikbaar is als deze nieuwe behandeling in de GGZ, die nota bene onder de basisverzekering valt. In België en Duitsland is dit geneesmiddel in dezelfde periode geïntroduceerd. De behandeling is daar breed beschikbaar. Zo zijn er bijvoorbeeld 75 behandelcentra in België die deze behandeling aanbieden en zijn er centra in Duitsland waar meer dan 70 patiënten per jaar behandeld worden.

Wij hebben in 2022 meerdere keren met Zorgverzekeraars Nederland overleg gevoerd over het beperkt tot niet beschikbaar stellen van de behandeling met esketamine neusspray. De Nederlandse Vereniging voor Psychiatrie (NVvP) heeft gepast gebruik afspraken opgesteld. Zo wordt op advies van de NVvP de behandeling met esketamine neusspray ingezet als vierde stap in het behandelprotocol. De behandeling met esketamine neusspray vraagt een zorgvuldige, intensieve begeleiding vanuit een GGZ-instelling, een algemeen of academisch ziekenhuis. Daarom heeft de NVvP in samenspraak met Zorgverzekeraars Nederland (ZN) kwaliteitscriteria opgesteld, die door zorgverzekeraars gebruikt dienen te worden bij de contractering van zorgaanbieders.

Wij maken ons grote zorgen dat zorgverzekeraars ook in 2023 onvoldoende zorgaanbieders voor deze behandeling contracteren. Dat betekent dat patiënten ook in 2023 deze verzekerde zorg wordt onthouden. Zorgverzekeraars moeten aan hun zorgplicht voldoen.

² Met deze 13 centra is de verwachte capaciteit maximaal 250 patiënten per jaar.

In het belang van een grote groep ernstig depressieve patiënten, vragen wij u om alles in het werk te stellen deze ongewenste situatie te doorbreken.

Graag gaan wij met u op de korte termijn in gesprek.

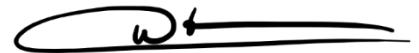
Met vriendelijke groet,

Prof. Dr. N. Mulder
Voorzitter NVvP

Drs. V.J.W.C. Esman-Peeters
Directeur de Nederlandse ggz

Drs. W.W. Dekker
Voorzitter Depressievereniging